

Náměty pro kompozici a stylizaci

1. Dokonči příběh

Učitel (nebo žák – dobrý čtenář) přečte celé třídě text. Úkolem žáků je příběh dokončit.

Tajemný kufřík

Radek onemocněl. Pan doktor rozhodl, že půjde do nemocnice. Jenže Radek se velice bál. Plakal a prosil maminku, aby ho nepouštěla, ale rozhodnutí pana doktora se nedalo změnit. Mamince bylo Radka líto, a proto se rozhodla, že mu připraví do nemocnice tajuplný kufřík. Radek ho však směl otevřít až v nemocnici. Nemohl se dočkat chvíle, kdy odhalí jeho tajemství. Konečně sestřička uložila Radka do postele. Ten na nic nečekal a vrhl se na kufřík...

Koncert

Malý Kája se dnes poprvé chystá na koncert. Nemůže se dočkat, kdy už konečně s maminkou, slavnostně oblečený, vykročí. V duchu si představuje, jaké nástroje asi uslyší. Vždyť ve škole si toho o koncertě tolik povídali! Konečně přišli k divadlu. Maminka otevřela kabelku a zůstala nehybně stát...

2. Dopln, co asi vypravování předcházelo.

*Učitel (nebo žák – dobrý čtenář) přečte celé třídě text. Úkolem žáků je napsat (povyprávět), co části příběhu předcházelo. Tato varianta je **obtížnější**.*

Člověče, nezlob se

..... Přišel i Petr s Vojtou. Bylo nás přesně šest. Začali jsme hrát. Všichni už měli nasazené figurky ve hře, jen Janě štěstí stále nepřálo. Snažila se hodit šestku, ale kostka neposlouchala. Najednou se Jana prudce vymrštila ze židle, praštila kostkou o stůl a našťavaně odešla. „Člověče, nezlob se,“ volali jsme za ní, „vždyť je to jen hra!“

Kočí máma

..... Alenka se rozhodla, že svému novému kočičímu děťátku ustele do proutěného košíku, ve kterém babička jindy mívá plení. Vystlala jej peřinkou z kočárku a malé kotěátko do něj něžně položila. Hned se stočilo do klubička, usnulo a zdálo se mu o nové kočičí mamince Alence.

***Pozn.:** Žáci mohou také analogicky vytvářet podobné příběhy, u kterých chybí konec nebo začátek.*

3. Dokážeš napsat pohádku podle této osnovy?

O zlé ježibabě

V1.

V této jednoduché větě napište, kdy a kde ježibaba žila a jak se jmenovala.

V1, V2 a V3.

V tomto souvětí napište něco o ježibabě: jak vypadala, jaké měla vlastnosti a jaká chovala zvířata.

Když V1, V2, V3.

Pokuste se vyjádřit, že k ježibabě někdo přišel a něco po ní chce. Do děje vstupuje nová postava.

V1, aby V2, ale V3.

Pozn.: Tento bod je možné libovolně rozšířit o jednu větu, pak se ale musí upravit vzorec. V tomto souvětí vyjádřete, jak ježibaba mluví s novou postavou, klade si podmínku, ale postava se zachová jinak.

Volný větný celek – žák vymyslí, a to bez omezení syntaktickým vzorcem, větu (souvětí). Ježibaba se rozzlobí a něco postavě provede – použije kouzlo, zaklínadlo. (Žáky upozorníme, že tady mohou použít přímou řeč.)

V1.

Vyjádřete, co udělala zakletá postava, např. jak si počínala v nové podobě.

V1 a V2.

Uveďte, jak kouzlo pominulo, jak se postava vrátila do původní podoby.

Příběh volně dokončete.

Tento typ práce je náročný a je možné jej použít až od 4. ročníku. Doporučuji pouze pro žáky nadané, s dobrou slovní zásobou. Při kontrole si všímáme, jak dokázal žák uvedené situace „vystihnout“ a jak se mu podařilo syntaktické vzorce zachovat. NEMUSÍ být splněno na 100 %! V místech, kde nejsou spojovací výrazy uvedeny, je mohou žáci použít libovolně.

Ukázka práce žáka 4. ročníku.

V1.

Za sedmero řekami, za devatero horami žila na skleněném vrchu ježibaba Zelená bradka.

V1, V2 a V3.

Byla zlá, lakomá a ošklivá, měla kočku Jedovatý dráp, výra Zahnutý zobák, zmiji Klikatici a věznila princeznu.

Když V1, V2, V3.

Když šla jednou do lesa na byliny, ucítla, že tam voní člověčina.

V1, aby V2, ale V3.

Schovaný udatný princ řekl, aby princeznu pustila, ale zlá Zelená bradka odmítla.

Volný větný celek.

Zelená bradka špitla zaklínadlo: „Ať se z tebe kůň stane!“

V1.

Kůň se vydal hledat princeznu.

V1 a V2.

Naštěstí se objevil skřítek a řekl: „Dost.“

Příběh volně dokončete.

Princ se vrátil do původní podoby. Vysvobodil princeznu a zabil ježibabu. Ta se však proměnila v princeznu a skřítek v prince. Byly dvě svatby.